

ismereteibe. Közülük került ki *Thällinger Frigyes*, aki 1784-ben az Institutum Geometricumban tanult tovább és elsőként szerzett mérnöki oklevelet.

Eder térképe ritka becsét az adja, hogy szinte egyetlen dokumentuma a Kolozsvári Egyetemen folyt és *Malinovits* páter által vezetett földmérési (alkalmazott mathezis) oktatásnak.

4. Markó András és fia, Károly a mérnök-festő

Markó András ősi székely családból származott, és került a Felvidékre. Talán a pesti egyetemen tanult, 1788–1806 között *Révay János* szepesi püspök uradalmi mérnöke volt, majd Lőcse város szolgálatába állt. Négy térképéről tudunk. Lőcse környékének kereskedelmi útjairól 1789-ben, mint felülvizsgáló mérnök (exam. Ing.) szerkesztett részletes (k. 1 : 14 400) térképet (S 12 Div. XIII. No. 161). A Lublói kamarai uradalom környékének útjait 1798-ban esküdt földmérőként (Jur. approb. Geom.) ábrázolta kb. 1 : 33 730 méretarányban. A *Petróczy*-kuriákról 1805-ben készített térképet. Szepes megye szép kéziratos térképét (kb. 1 : 72 000) 1799-ben rajzolta meg (S 40. Görgey cs. lt. 2).

Az apa maga is festegetett, és a tájképfestészetet fiával is megszerettette, sőt rábízta építészeti rajzainak másolását is, és bevezette a mérnöki tudományokba.

Markó Károly (1791–1860) mérnök-festő a szepesi táj szülőtte. Lőcsén nevelkedett, Kolozsvárott és Pesten tanult, földmérői oklevelet kapott. Előbb napidíjas mérnökként dolgozott a lublói kamarai uradalomban, majd hat évig Rozsnyón *Eszterházy László* grófnál a püspöki uradalom rendes mérnöke volt. A Lublói királyi kamarai uradalom felsőrubachi (Vyš. Ružbachy) erdőségéről 1812 körül készített térképet *Hornýák Pállal* közösen (OL S 11 1515). A szép színes lap méretaránya 1 : 7200. Saját munkája a Lublói és Podolini királyi kamarai uradalomban levő *Hobgart* (Chmel'nica) mellett létesítendő termény-

malom (Frucht-Mühle) környékének térképe (S 11 1523). Szépen árnyalt színes lap, méretaránya kb. 1 : 26 000, papírjának vízjele VDL (Vander Ley) álló férfialakkal. Készítője *Markó Károly* királyi kamarai térképező mérnök (verfertigt durch *Carl Marko* mp. Königl. Caal. Mappi. Ingenieu. 7. ábra). Rozsnyói munkásságából maradt fenn a püspökség erdőbirtokáról 1818-ban rajzolt térképe, amelyet művészi díszítő-rajzzal ékesített.

Markó Károly csak 27 éves korában határozta el, hogy festő lesz. Még az 1820-as években is visszajárt Rozsnyóra, és barátjával, *Vass Imre* földmérővel nyaranta felmérést végzett. Ismeretes, hogy *Vass* mérte fel a Baradla-barlangot, amelynek új ágát 1825-ben „Szent István hava első napján” felfedezte. *Markónak* hat gyönyörű barlangfestménye (gouache) bizonyítja, hogy bejárta a barlangot, és talán segítette *Vassnak* a felmérésben is.

Markó később Olaszországban telepedett le, és családja olasszá vált, csak *Ferenc* fia tért haza, mert politikai rajzai miatt el kellett hagynia Olaszországot. A neves mérnök-festőt a Magyar Tudományos Akadémia 1840-ben levelező tagjai sorába választotta [14].

5. Garzó Imre földmérő

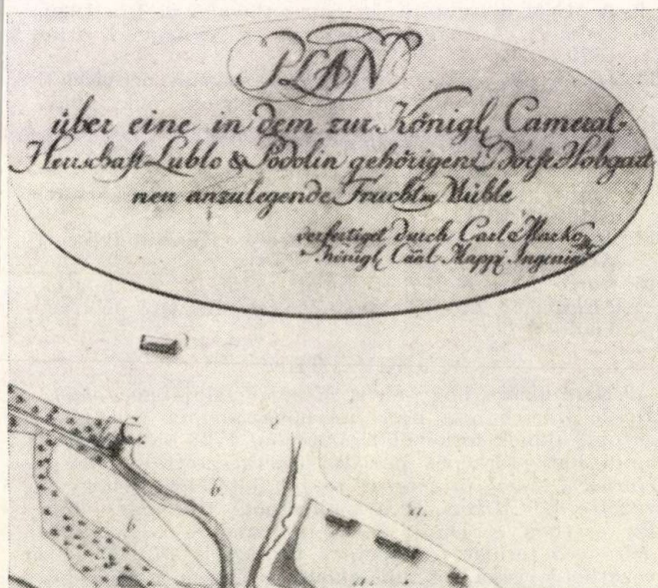
Garzó Mihály nyugalmazott huszárfőhadnagy és *Vári Róza* gyermeke, *Garzó Imre* (1827–1914) Kecskemét szülötte. A korán árvaságra jutott ifjú számára apja emlékét mindössze az a két féltékét ábrázoló földabrosz (valódi asztalkendő) jelentette, amelyet apja az 1814. évi párizsi bevonulásáról hozott magával.

Garzó Imre 1843 őszétől már a mérnökképző intézetben tanulta a földmérést. Elismeréssel emlékezett az Institutum Geometricumban folyó oktatásról, az alapos és trigonometriával bevezetett geodéziáról, hidraulikáról és hidrotechnikáról, amelyet tanára — kétségtelenül *Petzelt József* — útépítéssel is megtoldott. A latin nyelvű előadásokat magyarul jegyzetelte és így is vizsgázott. Ezzel példát szolgáltatott társainak, akik ezután rendre magyarra fordították az előadás anyagát és így is sokszorosították.

A gyakorlatok során a Városligetben mérőasztallal és asztrolábiummal mérték, a Zugligetben hegyi mérést, a Sas-hegyen pedig kanyarulatosságtérképezést végeztek. Rákoson vasúti töltést jelöltek ki néhány száz öl hosszúságban és keresztmetszelvényeket is mérték, a Duna újpesti ágán pedig vízmérést gyakoroltak. A városháza és a terézvárosi templom tornyán teodolittal végzett szögmérésre is sor került. Két ízben felmentek a gellérthegyi csillagdába a műszerekkel való ismerkedés céljából.

A tanfolyam végén geodéziából, hidrotechnikából, mechanikából, gazdaságtanból és felső mennyiségtanból eredményesen vizsgázott, azonban pénz híján a gazdaságtani szigorlatot elhalasztotta.

Somogy megyében gyakornokként kezdte a földmérést. A naponta kirendelt hat-hat nap-számmal dolgozva feltárult előtte a falu élete,

7. ábra. *Markó Károly* mérnök-festő megnevezése (királyi kamarai térképező mérnök) 1814 körüli kéziratos térképének címfeliratán (OL S 11 1523)